

‘Het weerzinwekkend animale van de geslachtsorganen’

De seksuele herkomst van het esthetisch gevoel bij Freud en Bataille

Marc De Kesel

Voor Freud is de herkomst van ons gevoel voor schoonheid zonder twijfel libidinaal en seksueel van aard. Tegelijk, zo merkt hij op, worden de seksuele organen doorgaans als lelijk ervaren. Hoe kan dat? Hoe kan de schoonheid seksueel zijn en het bij uitstek seksuele (de genitaliën) niet als mooi worden ervaren?

Verwijzend naar (onder meer) Freud, geeft Georges Bataille een uitgewerkt antwoord op die vraag. Hij onderkent in die dit overgang van schoonheid naar lelijkheid een transgressie die in zijn ogen aan de basis van de hele natuur ligt. Het schone trekt aan precies *opdat* het zou worden besmeurd en vernietigd. Daar komt de seksuele daad op neer. En vandaar “het weerzinwekkend animale van de geslachtsorganen”.

Ook Freud erkent in de geslachtsorganen iets animaals dat zich aan het schoonheidsoordeel onttrekt. Maar dat ons gevoel voor het schone toch in dit ‘animale’ zijn herkomst kent, wordt door Freud op een radicaal andere manier uitgelegd die ver verwijderd is van Batailles ‘natuurlijke’ verklaring. In zijn lezing legt Marc De Kesel uit hoe dit ons brengt tot de kern van waar het in Freuds denken om gaat.

Intro door Mark Kinet

Het is in de lijn van Bataille het als wezenlijk voor de mens te beschouwen dat hij zich te buiten gaat en zich prijsgeeft aan een ander dan zichzelf. Het komt erop aan op een lucide manier zijn verstand te verliezen om in overgave aan dit buiten meer dan ooit bij zichzelf te zijn. In de kunst is er precies de transgressieve zoektocht naar een traumatiserend element dat de sereniteit van de voorstelling verstoort. Marc De Kesel plaatst Bataille en Freud tegenover elkaar in hun opvattingen over de seksuele wortels van de schoonheid.